

**Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən
2014-cü il ərzində görülmüş işlər barədə**

MƏLUMAT

Hörmətli cənab Nazir, hörmətli Kollegiya iştirakçıları!

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin apardığı sosial yönümlü siyasətin məntiqi nəticəsi olaraq son illər ərzində səhiyyənin inkişafı istiqamətində geniş miqyaslı tədbirlər həyata keçirilmişdir.

İcazənizlə, 2014-cü il ərzində Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən görülmüş işlər barədə qısa məlumatı diqqətinizə çatdırım.

Son illərdə əldə edilmiş dinamik inkişaf ölkə üzrə göstəricilərinin ən vacibi olan demoqrafik və tibbi statistik göstəricilərinin yaxşılaşması üçün güclü zəmin yaratmışdır

Belə ki, 2014-cü ildə doğum göstəricisi əhalinin hər 1000 nəfərinə 18,3, ölüm isə 5,8 təşkil etmişdir. Təbii artım 12,5 olmuşdur ki, bu da Avropa ölkələri arasında ən yüksək göstərici olaraq qalmaqdadır.

Səhiyyəyə ayrılan **büdcə vəsaiti** son 5 ildə 2 dəfədən çox artırılmışdır.

Bu da səhiyyə müəssisələrində çoxsaylı tikinti və yenidənqurma işlərinin aparılmasına və onların ən yüksək səviyyədə təchizatına imkan vermişdir.

Təkcə bu il ərzində 66 səhiyyə müəssisəsində təmir-tikinti işləri aparılmışdır. Bunlardan 18-i Bakı şəhərində, 48-i isə regionlarda yerləşən səhiyyə müəssisələridir.

Bu il iri səhiyyə ocaqlarının, o cümlədən Bakı Sağlamlıq Mərkəzinin, İsmayıllı rayon Mərkəzi Xəstəxanasının açılışında ənənəvi olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev şəxsən iştirak etmişdir.

Həyata keçirilən bu və digər genişmiqyaslı tədbirlər nəticəsində xəstəxana çarpayılarının işinin səmərəsi əhəmiyyətli dərəcədə artaraq, onların məşğulluq göstəricisi son 5 il ərzində 2 dəfə yüksəlmişdir.

İl ərzində ambulator müraciətlərin sayı da artaraq 2009-cu ildən bəri 30 % çoxalmışdır.

Əhaliyə göstərilən tibbi xidmətin genişləndirilməsində və keyfiyyətinin artırılmasında səhiyyənin ayrı-ayrı sahələri üzrə qəbul edilmiş dövlət proqramlarının xüsusi rolu olmuşdur.

Ana və uşaqların sağlamlığı, şəkərli diabet, irsi qan xəstəlikləri, qan xidməti, xroniki böyrək çatışmazlığı, vərəm və sair prioritet sahələr üzrə hal-hazırda 11 dövlət proqramı çərçivəsində işlər davam etdirilir.

Son illərdə səhiyyənin qarşısında duran ən çətin problemlərdən biri olan xroniki böyrək çatışmazlığından əziyyət çəkən insanların hemodializ müalicəsi artıq öz həllini tapmışdır.

Respublikanın şəhər və rayonlarında fəaliyyət göstərən 32 mərkəzdə, o cümlədən regionlarda yaradılmış 25 mərkəzdə 2600-dən artıq xəstə hemodializ seansları və müvafiq dərman vasitələri ilə tam həcmdə pulsuz təmin olunurlar. Yalnız 2014-cü ildə Astara, İsmayıllı və Tovuz rayonlarında 3 yeni hemodializ mərkəzi açılmışdır.

Bu gün əminliklə deyə bilərik: Azərbaycanda hemodializ seansları almağa növbə yoxdur.

Bu xəstələrin radikal müalicə üsulu olan böyrəkköçürmə əməliyyatlarının sayı da artmışdır. 2014-cü ildə respublikanın dövlət xəstəxanalarında 61 belə əməliyyat icra olunub.

Ana və uşaqların sağlamlığının qorunması işinin dövlət siyasətinin ən vacib istiqamətlərdən olduğunu bir daha sübut edən “Uşaqların icbari dispanserizasiyası haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunu və Dövlət Proqramı, “Ana və uşaqların sağlamlığının qorunması üzrə Dövlət Proqramı” qəbul edilmişdir.

İlkin məlumatlara əsasən 2014-cü ildə uşaqların 90%-dən çoxu müayinələrlə əhatə olunmuşdur. Tibbi müayinədən keçirilmiş uşaqların 3,4%-i sağlamlıq vəziyyətinə görə dispanser qeydiyyatına götürülmüş, 5,1% -i isə müalicə tədbirlərinə cəlb olunmuşlar.

Ana və uşaqların sağlamlığının qorunması üzrə Dövlət Proqramının icrası ilə bağlı artıq diridoğulmanın beynəlxalq meyarları qəbul olunmuş və 2015-ci ilin yanvarın 1-dən onların tətbiqinə başlanılacaqdır.

Son illər ərzində ana və uşaqlara tibbi xidmət göstərən müəssisələrin maddi-texniki bazası möhkəmləndirilmiş, dərman preparatları və tibbi texnika ilə təminatı yaxşılaşdırılmışdır.

Respublikamızda həyata keçirilən tədbirlərin nəticəsində ana və uşaqların sağlamlığını xarakterizə edən göstəricilərdə də müsbət dinamika əldə edilmişdir.

Əgər 2009-cu ildə respublikada körpə ölümü göstəricisi 11,3 promilli idisə, 2014-cü ildə bu rəqəm 10,2-yə enmişdir.

Ana ölümü əmsalı hər min diridoğulmaya qarşı 14,5-ə bərabər olmuşdur.

Şəkərli diabet xəstələrinin aşkar edilməsi işinin yaxşılaşdırılması nəticəsində qeydiyyatına götürülən xəstələrin sayı 2013-cü illə müqayisədə

təxminən 13% artmasına baxmayaraq, bu xəstəlikdən ölüm göstəricisi keçən illə müqayisədə eyni səviyyədə qalmışdır.

Onkoloji xəstəliklərin aşkarlanması işinin yaxşılaşdırılması səbəbindən bu xəstəliklərdən ölüm göstəricisi 2013-cü illə müqayisədə hər 100 min nəfərə 68,7-dən 64,0-dək azalmışdır.

Bu vacib sahədə görülən tədbirlərin daha da gücləndirilməsi məqsədi ilə onkoloji xəstəliklərə qarşı mübarizəyə dair Dövlət Proqramının layihəsi hazırlanaq hökumətə təqdim edilmişdir.

Son illər strateji əhəmiyyətli məsələ kimi qan xidmətinin inkişafına xüsusi diqqət yetirilir.

Əhalinin donorluğa cəlb edilməsi işinin aktivləşdirilməsi nəticəsində tədarük olunan qan və onun komponentlərinin miqdarı ilbəil artırılır. Belə ki, 2009-cu ildə 19,6 ton qan tədarük edilmişdirsə 2014-cü ildə isə bu rəqəm 33 tona çatdırılmışdır.

Hazırda tibb müəssisələrinin və xəstələrin donor qanına olan ehtiyacı tam ödənilir.

Talassemiya və hemofilialı xəstələrin müalicəsində də müsbət nəticələr əldə edilmişdir. Bu xəstələrin normal həyat fəaliyyətinin təmin olunması üçün müvafiq şərait yaradılıb, onların ömür müddəti uzadılıb və son 10 ildə talassemiyadan ölüm göstəricisi 5, hemofiliyadan isə təxminən 2 dəfə azalıb.

2014-cü ildə Respublika Talassemiya Mərkəzində irsi qan xəstəliklərinin radikal müalicə üsulu olan sümük iliynin transplantasiyası əməliyyatına başlanılmışdır.

Talassemiya ilə mübarizə sahəsində nikaha daxil olmaq istəyən şəxslərin öncədən tibbi müayinədən keçməsi kimi tədbirləri özündə əks etdirən “Azərbaycan Respublikasının Ailə Məcəlləsində dəyişikliklər edilməsi haqqında” Cənab Prezident tərəfindən fərman imzalanmışdır.

Bu sahədə əldə olunan nailiyyətlərdən danışarkən Heydər Əliyev fondu və şəxsən Fondunun prezidenti, ölkəmizin Birinci xanımı, millət vəkili, YUNESKO və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Mehriban xanım Əliyevanın müstəsna rolunu qeyd etməliyik.

Son illər Azərbaycan səhiyyəsinin sürətlə inkişaf edən sahələrindən biri də kardiocərrahiyyə sahəsidir. İndi Azərbaycanda birgünlük körpə üzərində də açıq ürək əməliyyatı aparmağa qadirik.

Yalnız 2014-cü ildə Səhiyyə Nazirliyinin tabeliyində olan müəssisələrdə 1684-dən çox açıq ürək əməliyyatı icra olunmuşdur.

Dağınıq skleroz xəstəliyinin müalicəsi, profilaktikası və onunla mübarizə tədbirlərinə dair Dövlət Proqramı çərçivəsində bu xəstəliyə

tutulmuş şəxslərin dövlət tibb müəssisələrində müayinə və müalicəsi aparılır.

“Narkomanlığa düşər olmuş şəxslərin müalicəsi, reabilitasiyası üzrə Proqram”ın icrasına dair Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən 2014-cü ildə Tədbirlər planı təsdiq edilmiş və bu gün uğurla həyata keçirilir.

Bu gün Respublikada nəinki idarəolunan, eləcə də bir sıra digər infeksiyaların profilaktikası üzrə nəzərəçarpan nailiyyətlər qazanılmış və respublikada epidemioloji sabitlik təmin edilmişdir.

Profilaktik peyvənd işlərinin beynəlxalq təcrübəyə əsaslanaraq təkmilləşdirilməsi nəticəsində, hətta Avropa ölkələri arasında müasirliyi ilə seçilən milli peyvənd təqviminə əsasən uşaqlar 11 xəstəliyə qarşı peyvənd edilirlər.

Vərəmli xəstələrin aktiv müalicəyə cəlb olunması, geniş miqyaslı profilaktik tədbirlərin görülməsi, bu xəstələrin birinci və ikinci sıra dərman preparatları ilə tam təmin olunması nəticəsində epidemioloji vəziyyətin stabilləşməsinə nail olunmuş və hətta ötən illə müqayisədə bu il ilkin xəstələnmə təxminən 8% azalmışdır. Bu xəstəlikdən ölüm hallarının sayı da azalmışdır.

Hətta son illər ərzində Respublikada dərmanlara davamlı vərəmlə xəstələnmə səviyyəsi də aşağı enmişdir.

Son illər viruslu hepatitlərə yoluxanların sayının artmasını nəzərə alaraq cari ildə hepatit B və C viruslarına yoluxmuş şəxslərin diaqnozunun müəyyən edilməsi, onların müalicəsinin təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə viruslu hepatitlərin profilaktikası, diaqnostikası və müalicəsinin təşkili üzrə xüsusi Komissiya” yaradılmışdır.

Komissiyaya müraciət edən bütün xəstələr müayinə edilərək müvafiq təyinat almışlar. Artıq xəstəliyin müalicəsi zamanı istifadə olunacaq virus əleyhinə dərman preparatları İnnovasiya və Təchizat Mərkəzi tərəfindən alınmış və yanvar ayından xəstələrin həmin dərmanlarla təminatına başlanacaqdır.

Son illərdə dərmanların keyfiyyətinə nəzarət, saxta dərmanların ölkəyə gətirilməsinin qarşısının alınması istiqamətində təsirli tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Respublikada fəaliyyət göstərən apteklərə mütəmadi olaraq baxış keçirilir, qeyri-qanuni fəaliyyət göstərən müəssisələr barədə tədbir görülür.

Eyni zamanda , Azərbaycanda dövlət qeydiyyatına alınmış dərman vasitələrinin qiyməti bundan sonra dövlət tərəfindən tənzimlənəcək.

Bu məsələ “Dərman vasitələri haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa edilən dəyişikliklərdə öz əksini tapıb.

Səhiyyəimizin tərkib hissəsi olan özəl səhiyyənin inkişafı da nazirliyin diqqət mərkəzində olmuşdur.

Hazırda respublika üzrə 600-dən çox özəl tibb müəssisəsi və kabineti fəaliyyət göstərir. Bu müəssisələrdə əhaliyə tibbi xidmətin göstərilməsi üçün yaradılan şərait və bu xidmətin keyfiyyəti Səhiyyə Nazirliyinin mütəxəssisləri tərəfindən mütəmadi olaraq araşdırılır.

İl ərzində 88 qanunsuz tibb fəaliyyəti ilə məşğul olma faktları aşkar olunmuş, 75 halda cərimə tətbiq edilmiş, 5 halda lisenziyanın fəaliyyətinin dayandırılması və 4 halda lisenziyanın ləğv edilməsi kimi tədbirlər görülmüşdür.

Cari il ərzində tibb müəssisələrinin və səhiyyə işçilərinin fəaliyyəti ilə bağlı vətəndaşların ərizə və müraciətləri əsasında araşdırmalar aparılaraq müəyyən tədbirlər görülmüşdür. İl ərzində Səhiyyə Nazirliyinə daxil olmuş 19 mindən artıq müraciətə baxılmışdır.

Bununla yanaşı, Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə idarəsinin “161-qaynar xətt” əlaqə mərkəzinə daxil olmuş 303, poçt vasitəsilə 645 ərizə və müraciətlərə baxılmışdır. Eyni zamanda Səhiyyə Nazirliyinin “Qaynar xətt” əlaqə mərkəzinə daxil olmuş 528 məlumat araşdırılmışdır..

Bundan əlavə, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin tapşırıq və tövsiyələrini rəhbər tutaraq səhiyyə naziri tərəfindən bu il Respublikanın 12 regionunda vətəndaşların qəbulu təşkil olunmuşdur. Keçirilmiş qəbulda ümumilikdə 358 vətəndaş iştirak etmişdir.

Səhiyyəimizin inkişafının əsas istiqamətlərindən biri tibbi təhsil və kadr hazırlığıdır. Nazirlik tərəfindən son illər ərzində bu sahədə müstəsna əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirilmişdir.

“Təhsil haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq respublikada həkimlərin ixtisaslar üzrə hazırlığı müasir təhsil sisteminə uyğun olaraq rezidentura vasitəsi ilə həyata keçirilir.

Tibb işçilərinin təkmilləşdirilməsi və sertifikatlaşdırılması işi də davam etdirilmişdir.

2014-cü ildə mərkəzləşdirilmiş qaydada test imtahanı ilə 631 həkim işə qəbul olunmuşdur.

Respublikanın bəzi regionlarında orta tibb kadrlarına olan yüksək tələbatı nəzərə alaraq yeni yaradılmış Cəlilabad, Quba və Saatlı tibb kollecləri 2014/2015-ci tədris ilindən fəaliyyətə başlamışdır.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş gənc mütəxəssislərin xarici ölkələrdə təhsili üzrə dövlət proqramı

çərçivəsində 2014-cü ildə 53 nəfər həkim Avropanın nüfuzlu Universitet klinikalarında səhiyyənin müxtəlif sahələri üzrə təkmilləşdirmə kurslarında peşə biliklərini artırmışlar.

Hesabat ilində rəhbər kadrların gücləndirilməsinə böyük diqqət yetirilmişdir. İl ərzində bu vəzifələrə 42 yeni kadr təyin olunmuşdur.

İnformasiya texnologiya infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi, elektron proqramlarının tətbiqinin dünya standartları səviyyəsinə çatdırılması nazirliyin prioritet istiqamətlərdən biri olmuşdur.

Hesabat ilində digər dövlət qurumları ilə informasiya mübadilələrinin inkişafı məqsədilə 5 rəsmi statistik forma və tibbi arayış tam elektronlaşdırılaraq 500-dən çox tibb müəssisəsində tətbiq edilmişdir.

Respublika üzrə qan ehtiyatlarının monitorinqinin avtomatlaşdırılması məqsədi ilə “Vahid Qan Bankı Sistemi” təkmilləşdirilmişdir.

Səhiyyə sahəsində elektron xidmətlərinin genişləndirilməsi istiqamətində də işlər aparılır. Nazirliyin rəsmi internet sahifəsində yaradılmış “Elektron xidmətlər” bölməsində 28 elektron xidmət artıq fəaliyyət göstərir.

Dövlət proqramlarına uyğun olaraq müxtəlif xəstəliklər üzrə tibbi elektron registrlərin yaradılması və inkişafı davam etdirilmişdir. Hazırda registrlərin sayı 16-ya çatdırılmışdır.

Ölkələr arasında siyasi, iqtisadi və elmi münasibətlər inkişaf etdikcə, Azərbaycan səhiyyəsinin beynəlxalq aləmə inteqrasiyası artır, əlaqələri genişlənir və səhiyyəmizin beynəlxalq aləmdə nüfuzu getdikcə artır.

2014-cü ildə bir sıra ölkələrlə imzalanmış səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlığa dair sazişlər çərçivəsində Türkiyə, İtaliya, Belarus, Latviya və Litva tərəfi ilə işçi qruplar səviyyəsində görüşlər keçirilmişdir.

Bundan əlavə 15 oktyabr 2014-cü il tarixdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin Tacikistan Respublikasına rəsmi səfəri zamanı digər sahələrlə bərabər səhiyyə və tibb elmi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş imzalanmışdır.

Əlbəttə, qısa məruzədə səhiyyə sahəsində görülmüş işlər barəsində tam məlumat vermək mümkün deyil.

Amma, bir şeyi qətiyyətlə demək olar: 2014-cü il səhiyyəmiz üçün uğurlu olub. Azərbaycan səhiyyəsi inamlı addımlarla irəlİYə doğru gedir.

Biz hər zaman, hər an, möhtərəm Prezidentimiz cənab İlham Əliyevin səhiyyəyə olan xüsusi qayğısını hiss edirik. Bu da, bizim

məsuliyyətimizi artırır və gələcəkdə daha böyük nailiyyətlər əldə etmək üçün ruhlandırır.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.